

Ylen uudessa realitysarjassa ulkonäkötyötä tekevät sinkkunaiset lähtevät treffeille ilman meikkiä. Katsojat pääsevät todistamaan herkkää tilannetta, kun naiset poistavat meikit kasvoiltaan. Miksi meikkaamattomuutta pidetään sarjassa hyveenä, ja millaisia stereotyyppioita ohjelma päätyy pönkittämään?

Viime vuonna yksi Ilmiön näkyvimmistä kirjoitussarjoista oli **Anu Kataisen** kirjoittama viikottainen *Ensitreffit alttarilla* -analyysi. Kirjoitussarja nosti esille tosi-tv:n sosiologisen ulottuvuuden analysoidessaan sitä ikkunana ympäröivään yhteiskuntaan ja sen arvoihin.

Tosi-tv ei ole pelkästään tärkeä populaarikulttuurin muoto, vaan se myös yhdistää ihmisiä toisiinsa, liikuttaa, kiinnostaa ja puhututtaa. Kun Yle alkuvuodesta lanseerasi uuden kuusijaksoisen reality-sarjansa *Sinkut paljaana*, oli ulkonäköaiheita työkseen tutkivien sosiologien parin illan ohjelma selvä.

Yle Areenassa sarjaa kuvataan näin: “Sinkut paljaana -realityn päätähdinä nähdään kuusi upeaa naista, joiden ura ja elämä perustuu näyttävälle ulkonäölle. Heitä yhdistää myös toive elämäkumppanin löytämisestä. Ohjelmassa naiset poistavat meikit ja kampaukset ja lähtevät sokkotreffeille neljän partneriehdokkaan kanssa.”

Sarjan alkupuheessa juontaja **Emma Karasjoki** kertoo, kuinka “nykyään kaikilla on paineita näyttää täydelliseltä” muun muassa sosiaalisen median takia. Tämän jälkeen sarjaan valitut naiset mainitsevat sinkkustatuksensa lisäksi jonkin perusteen meikkaamiselleen. Kamera palaa taas juontajaan, joka toteaa, että ”ei ole helppoa löytää rakkautta, kun piilottelee kuoren alla”. Sarjan teemaksi on nimetty ulkonäköpaineiden käsittely. Mutta mistä sarjassa on lopulta kyse?

Luonnollinen nainen on hyvä nainen

Ohjelman kuvaus antaa ymmärtää, että meikannut nainen on epäaito, huonompi, ja ”kuoren alla” piileskelystä löytyy syy sinkkuuteen. Meikin poistaminen taas on urhoollinen teko, joka paljastaa naisen sisimmän mahdollistaen antautumisen tosirakkaudelle sekä tätä aitoa minää rakastavalle kumppanille. Monet sarjan sinkuista myös silmin nähden liikuttuvat meikkien poistamisen yhteydessä. Katsoja siis ikään kuin päästetään todistamaan tätä herkkää ”kuoren murtumiseen” kytkeytyvää tilannetta.

Vaikka ohjelman tausta-ajatuksena on ilmeisesti ollut herättää keskustelua naisten kokemista ulkonäköpaineista, sortuu se dikotomisessa naiskuvassaan vahvistamaan niitä valtarakenteita, jotka ylläpitävät käsityksiä ”hyvistä” ja ”huonoista” naisista. Luonnollisuuden ja vaatimattomuuden korostuminen on suomalaisessa keskustelussa ja tutkimuksissamme usein esiin nouseva hyve. Kansainvälisissä tutkimuskirjallisuudessa luonnollisuus on taas laajalti yhdistetty keskiluokkaiseen naiseuteen.

Luonnollisuuden vaade on kaikkea muuta kuin paineeton. Sen sijaan luonnollisuus edellyttää jatkuvaa taiteilua niin sanotun luonnollisen ulkonäön ja luonnollisen ulkonäön ylittävän välillä. Tätä taustaa vasten onkin syytä kysyä, päätykö sarja lopulta vain kasaamaan uusia ulkonäköpaineita sarjassa esiintyvien ja sitä katsovien niskaan ja vahvistamaan tietyn luokkaulkonäön paremmuutta. Keskiluokkaisessa diskurssissa liiallisuutta, kuten räikeää meikkaamista ja paljastavaa pukeutumista usein paheksutaan. Sosiologi **Ruth Hollidayn** mukaan myös plastiikkakirurgiaa pidetään keskiluokassa laiskana ja vaarallisena käytäntönä,

johon turvautuminen ilmentää mukautumista kulttuurin ja esimerkiksi julkkisten tuottamiin ulkonäköpaineisiin.

Luonnollisuuden vaade on kaikkea muuta kuin paineeton.

Käsitys aidon minän piiloutumisesta maskaran ja meikkivoiteen alle ei ole kuitenkaan yksin sarjan tekijöiden. Tutkimusten mukaan ulkopuoliset liittävät monesti kosmetiikan käyttöön ajatuksia manipuloinnista, epäaitoudesta ja valheellisuudesta. Tutkimukset kuitenkin myös esittävät, että huijaamisen sijaan naiset meikkaavat saattaakseen ulkoisen kuvansa vastaamaan heidän sisäistä käsitystä itsestään. Kuori, johon ohjelman introssakin viitataan, on usein naisille kehollinen kokemus, jossa sisäinen ja ulkoinen kauneus yhdistyvät naisen itsetuntoa muovaavaksi kokonaisuudeksi.

On selvää, että meikkaaminen heijastelee osaltaan sukupuolittuneita kulttuurisia oletuksia naisiin kohdistuvista ulkonäkövaatimuksista ja kauneusstandardeista. Sen redusointi valheelliseksi maskiksi on kuitenkin ongelmallista juuri edellä mainitusta syystä: ohjelman naiset sanovat nauttivansa meikkaamisesta ja kokevat sen avulla rakentavansa koherenttia kuvaa itsestään. Onko tuotantotiimi kenties ajatellut ulkonäkötyöläisten olevan muita pinnallisempia ja siksi valinnut heidät ohjelmaan? On huomioitava, että ohjelman naisille huoliteltu ulkoasu on työn kannalta tärkeä väline. He toisin sanoen ovat tämän ajan ulkonäköammattilaisia, joita koskevien ulkonäkövaatimusten on perusteltua olettaa poikkeavan keskivertonaiseen kohdistuvista ulkonäköodotuksista.

Sarjassa tirkistellään läpi osallistujien ulkonäölliset “lisävarusteet”, ja katsoja voi jäädä siihen käsitykseen, että esimerkiksi äärimmäiset ulkonäön muokkaamisen keinot, kuten plastiikkakirurgiset toimenpiteet, olisivat todellista yleisempiä. Kyselyiden mukaan suomalaisista naisista kuitenkin vain muutamalle prosentille on tehty esteettisen kirurgian toimenpiteitä.

Treffille taviksen kanssa

Huomiomme kiinnittyi vahvasti siihen, että ulkonäkötyöläisiksi määriteltävissä olevat naiset lähetetään ohjelmassa treffeille, mutta treffikumppani on ihan tavallinen mies - ei influensseri tai muukaan yökiittäjä, vaan ei-julkisessa ammatissa toimiva henkilö, kuten controller, huoltomies tai keikkaileva uimavalvoja. Jää epäselväksi, millä perusteella miehet valittiin kumppaniehdokkaiksi ohjelman naisille. Naisten odotukset miesten sosiaalisesta asemasta tai tulotasosta eivät useinkaan täyty, ja toisinaan miehet tuntuvat olevan lähinnä pakollinen paha vastapäisen tuolin täytteenä.

Vaikka ulkonäköinfluenssereiden ja miesten kohtaamiset tuottavat toisinaan hauskoja havaintoja molempien parisuhteisiin liittyvistä odotuksista, sopii pohtia, voiko sarjan perusteella päätellä mitään ulkonäön merkityksestä deittailukulttuurissa. Televisio kuvaa todellisuutta, mutta myös luo sitä – tässä tapauksessa ohjelma päättyy ulkonäköpaineiden purkamisen sijaan voimistamaan niitä paljastettuaan muun muassa treffikumppaneille asetetut vaatimukset sekä sen, miten treffikumppaneille naureskellaan selän takana. Naisten vaatimuksissa toistuivat muun muassa pituus, hyvä ammatti ja paksu lompakko.

Erityisesti naisten sinkkuus nähdään yhä elämäntilanteena, josta on mahdollisimman nopeasti päästävä eroon.

Sarjaa koskevassa kritiikissä onkin nostettu esiin, kuinka *Sinkut paljaana* lisää miesten ulkonäköpaineita ([HS 1.1.2021](#)). Yksi naisista valitsee toisille treffeille lyhyen miehen, mikä kirvoittaa päivittelyä treffejä sohvalta seuraavien naisten keskuudessa. Paradoksaalisesti ohjelma antaa ymmärtää, että on naisten ja miesten välistä tasa-arvoa edistävää tasata ulkonäköpaineita arvostelemalla miesten ulkonäköä samoin kuin naisten ulkonäköä on totuttu arvioimaan.

Ulkonäön ja treffailun lisäksi ohjelma pakottaa pohtimaan sitä, minkälaisia yhteiskunnallisia arvostuksia se heijastelee sinkkuudesta. Ohjelman asetelma olettaa, että miehen/kumppanin saaminen on naisen tärkein päämäärä, The Ultimate Goal, jonka tiellä meikkaaminen seisoo. Vaikka yhteiskunta on kehittynyt suvaitsevaisuudessaan erilaisia perhemuotoja kohtaan, itsellinen nainen koetaan kuitenkin normatiivista elämäntapaa uhkaavaksi. Erityisesti naisten sinkkuus nähdään yhä välivaiheena, elämäntilanteena, josta on mahdollisimman nopeasti päästävä eroon. Tutkimusten mukaan parisuhdetilanne selittää osaltaan kuitenkin ulkonäköpaineiden kokemista: sinkuilla on enemmän paineita ulkonäkönsä suhteen kaikissa elämänvaiheissa.

Treffit meikkaamattoman tulikokeena

On kiinnostavaa, että ohjelmassa meikkaamattomuus ja treffit liitetään kyseenalaistamatta toisiinsa. Meikkaamattomuuden herättämiä tunteita tai itsetuntovaikutuksia ei testata arkielämässä esimerkiksi kuvaamalla osallistujien tuntemuksia pitkin meikitöntä viikkoa, vaan naiset asetetaan eräänlaiseen meikkaamattomuuden tulikokeeseen treffeille miehen katseen alle. Ovatko treffit yleisesti se arena, jossa naisen odotetaan meikkaavan? Onko parisuhteen saavuttaminen ulkonäön arvon ylivoimainen mittari?

Yhdellä sarjan naisista on treffikumppaneina myös naisia, mutta pääosin kumppaniehdokkaat ovat miehiä. Tämä herättää kysymyksen siitä, onko oman ulkonäön muokkaaminen ja meikkien poistaminen miehen hyväksynnän takia naisen tärkein päämäärä. Asetelma sisältää implisiittisen oletuksen sukupuolittuneesta valtahierarkiasta. Ohjelma jättää myös huomiotta, miten naisten meikittömyyteen liittyvä epävarmuus ja hermostus saattoivat ennemmin kummuta TV-kameroiden ja toisten naisten läsnäolosta kuin treffeille menemisestä.

Treffien lopussa naiset saavat päättää, menevätkö he valitsemansa kumppanin kanssa toisille treffeille meikattuna vai meikittä. Yllättäen kaikki naiset meikkaavat, joskin osa hieman aiempaa kevyemmin. Jokseenkin vaivaannuttavalta tuntui huomata, kuinka treffikumppanit esittivät (oletettavasti tuottajien pyynnöstä) pakotetunolaisia kommentteja sinkkunaisten meikittömästä olemuksesta. Katsojalla nousee tuskan hiki otsalle viimeistään kolmannen kauniita silmiä koskevan kommentin kohdalla. Osa miehistä kehuu naisia itse asiassa kauniimmaksi meikattuina, mihin juontaja ei kuitenkaan tartu, vaan meikittömyyden sijaan studiossa paneudutaan lähinnä miesten ja treffien arvosteluun.

Ohjelmassa meikkaamattomuus ja treffit liitetään kyseenalaistamatta toisiinsa.

Kaiken kaikkiaan kauneusihanteet ja yhteiskunnan ulkonäköodotukset jäävät ohjelmassa melko lailla piiloon. Kysyttäessä naiset perustelevat meikkaamista ja kauneuskirurgisia toimenpiteitä omalla halullaan. Yksi naisista tunnustaa, että toisinaan on vaikea erottaa, mistä oma halu ulkonäön muuntamiseen kumpuaa – onko paine sisäinen vai pohjimmitaan ulkoinen. Tämän syvemmälle keskustelussa ei kuitenkaan sukella eikä siihen syvennyttä,

voisiko yhteiskunnan asettamilla paineilla olla tekemistä naisten ulkonäkötyön tai meikkaamattomuuden ideaalin kanssa.

Ohjelma pyrki luomaan uutta keskustelua naisten meikkaamisesta ja ulkonäköpaineista, mutta päätyi voimistamaan vallitsevia stereotyyppisiä ja haitallisia sukupuolirooleja sekä valta-asetelmia: meikki on kuori ja pinnallisuutta, ja miehen katse määrittelee hyvän ja kauniin naisen. Meikittömyyden testaaminen treffeillä arkielämän sijaan pönkitti perinteistä käsitystä naisesta objektina toisen romanttisen tai eroottisen katseen alla. Katsojina toivoimme, että naiset saisivat positiivisia kokemuksia myös meikittä olemisesta, mutta jouduimme pettymään formaatin tapaan valita satunnaiset treffikumppanit määrittämään naisten kokemusten laatua.

Haluamme painottaa, että kirjoituksemme pyrkii ohjelmaan osallistuneiden ihmisten kritisoimisen sijaan laajentamaan keskustelua naisten ulkonäkötyön motiiveista ja tarttumaan sarjan lähtöoletukseen siitä, että naisen tulee "paljastaa itsensä" ollakseen rakkauden arvoinen. Emma Karasjoki kysyy ohjelman insertissä: "Mitä tapahtuisi, jos nämä naiset kuorisivat kasvoiltaan tarkkaan mietityn imagon ja poistaisivat meikin?"

Yksinkertainen vastaus lienee, että ei juuri mitään. Ohjelma tarjoaa katsojalle sen, mitä lupaa, eli sinkkuja paljaana. Se ei kuitenkaan täytä itselleen asettamaansa tehtävää naisten ulkonäköpaineiden vähentäjänä tai meikkaamisen kyseenalaistajana, vaan tahtomattaan päätyy korostamaan kapeita kauneusihanteita, erilaisia stereotyyppioita ja sukupuolten välisiä valtasuhteita.